

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

22 Nisan 2014 Salı

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

GÖRÜŐME TUTANAKLARI

22 Nisan 2014 Salı

---0---

K O N U

Sayfa

Türkiye’de kadının istihdama katılması ve kadının statüsünün yükseltilmesine dair, bakanlıklar ve kurumlar olmak üzere, bu alanda neler yapıldığı, hangi çalışmaların içinde olunduğuna ilişkin görüşlerin alınması

1:16

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:16

Nihat ZEYBEKÇİ (Ekonomi Bakanı)	(Denizli)	2:8, 9:10, 10:11, 12:15
Binnaz TOPRAK	(İstanbul)	8:9, 10
Sedef KÜÇÜK	(İstanbul)	10
Semiha ÖYÜŞ	(Aydın)	11
Hülya GÜVEN	(İzmir)	11
Candan YÜCEER	(Tekirdağ)	11:12
Tülay KAYNARCA	(İstanbul)	15

Açılma Saati: 15.24

Kapanma Saati: 16.55

BİRİNCİ OTURUM

22 Nisan 2014 Salı

Açılma Saati: 15.24

BAŞKAN: Azize Sibel GÖNÜL (Kocaeli)

BAŞKAN VEKİLİ: Binnaz TOPRAK (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Öznur ÇALIK (Malatya)

SÖZCÜ: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

KÂTİP: Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)

0

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanımız; öncelikle hepinize hoş geldiniz diyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 24'üncü Dönem Dördüncü Yasama Yılı'nın 5'inci Toplantısını açıyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, öncelikle yeni binada yerel seçimler sonrası gerçekleştirecek olduğumuz toplantımızın verimli ve hayırlı olmasını diliyoruz. Yeni mekânların hayırlı hizmetlere vesile olmasını da temenni ediyoruz bu arada.

Bildiğiniz gibi, iki dönemdir, iki yıldır yürüttüğümüz Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimiyle ortaklaşa yürüttüğümüz Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Programı çerçevesinde çeşitli bölge çalışmaları yapmış idik. Bunun yanında, yine, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından da bir tarama çalışmasına başlamıştık. Bu tarama çalışması, 10 alanda, ilgili yasaların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden taranmasını öngörmüştü. Bu doğrultuda da Profesör Doktor Bertil Emrah Öder ve Yardımcı Doçent Doktor Zeynep Oya Uysal'ın çalıştığı bir rapor hazırlandı. Uzmanlar, yasaların Türkiye'de taraf olduğu toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlenmesine yönelik küresel ve yasal açıdan bağlayıcı ilgili standartlarıyla uyumunu göz önünde bulundurarak incelemelerini gerçekleştirdiler. Bu çalışmanın devamı olarak -size de daveti ulaştı- 25-26-27 Nisan tarihlerinde yani cuma günü akşamından başlayacak, cumartesi, pazar gününü kapsayan, iki günlük, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden taranan yasaların sunumuyla ilgili bir çalışma gerçekleştireceğiz. Bu toplantıya tüm Komisyon üyesi milletvekillerinin katılımını bekliyoruz çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ve Türkiye'nin aslında 10 temel alanda, mevcut temel kanunlarında toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla bir tarama yapacağız.

Siz de takdir edersiniz ki önümüzdeki dönemlerde, işte, yeni anayasanın hazırlanmasından tutun Seçim Kanunu'na kadar Türkiye'nin belli kanunlarında değişiklikler olabilmekte veya mevcut kanunlarında, temel kanunlarında, 6284 dâhil olmak üzere Ceza Kanunu'ndan Medeni Kanun'a kadar çok çeşitli kanunlarında bu bakış açısıyla bir taramaya... Yeni yapılacak kanunlarda hangi hususa dikkat edilmesiyle ilgili aslında Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak önemli bir belgeyi hazırlamış olacağız. Bununla ilgili çalışma, ön bilgi, yönetici özeti sizlere şu anda dağıtıldı, önlerinizde. Buna da hafta sonuna kadar bir göz atarsanız...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bizde yok öyle bir şey.

BAŞKAN – O zaman şimdi dağıtıyor arkadaşlarımız, dağıtacaklarını söylemişlerdi, ben dağıtıldı zannettim. Ama aynı zamanda mail adreslerinize de bu raporun tamamı gelecek. Hafta sonuna kadar çalışırsak, bir göz gezdirirsek hafta sonu yapacağımız çalışmaların da çok daha faydalı olacağını düşünüyoruz.

Yine, Başkanlık Sunuşlarında 2 tane alt başlığımız daha var ama onları gündemin bundan sonraki kısmına müsaadelerinizle bırakalım çünkü Sayın Bakanım dördü çeyrek geçe -tahmin ediyorum- Komisyon toplantımızdan ayrılacak. Bu yüzden kendilerine öncelikle söz vermek istiyorum. Tabii ki şu ana kadar 9 tane bakanlık, bakanımız Komisyon toplantılarımıza katıldı. Sayın Bakanım, siz 10'uncu Bakanımızsınız.

Türkiye'de aslında 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi doğrultusunda kadının istihdama katılması ve kadının statüsünün yükseltilmesine dair genelge neticesinde, başta bakanlıklar ve kurumlar olmak üzere, bu alanda neler yapıldığını, hangi çalışmaların içinde olduğunu sizlerden duymak istiyoruz.

Özellikle, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak tabii ki kadın istihdamını önemsiyoruz ama bir önemsemediğimiz husus da karar mercilerinde kadın varlığının artırılmasına yönelik yapılan çalışmalardır. Bu noktada, kurumunuzda kadın çalışan sayısından, karar mekanizmalarında kadın varlığından ve kadının statüsü ve istihdamı ve ekonomiye katılımıyla ilgili almış olduğunuz tedbirlerden ve çalışmalardan haberdar olmak isteriz. Tabii, genel bir Türkiye ekonomisiyle ilgili de -önümüzdeki süreç de çünkü Türkiye'yi yakinen ilgilendiren bir süreç olduğu için- kısa bir bilgi almak isteriz.

Söz sizde efendim, buyurun Sayın Bakanım.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Çok değerli Başkanım, çok değerli Komisyon üyelerimiz; öncelikle yeni binanız, yeni toplantı salonunuz hayırlı uğurlu olsun diyerek sizleri saygıyla selamlıyorum.

Benim de bir Bakan olarak ilk defa bir Komisyona bilgi vermek üzere ilk toplantım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Heyecanlı mısınız?

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Çok heyecanlıyım.

BAŞKAN – Hoş geldiniz.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Hoş bulduk.

Bugün ilklerin toplantısı. Şimdi, Belediye Başkanlığımız döneminde, işte 8 Mart Dünya Kadınlar Günü veyahut da dünya Anneler Günü veyahut da iş kadınlarıyla ilgili toplantılara girdiğimizde kadın-erkek fırsat eşitliğiyle ilgili varılması gereken asıl noktayı şöyle özetledim, derdim ki: Ne zaman ki siyasi partilerimizde kadın kollarını iptal ettik, kaldırdık, o gün eşitlik herhâlde çok büyük bir aşama kaydetmiş olur. Yani onun için atılan adımlarda, yapılan işlerde öncelikle kadın-erkek fırsat eşitliğini ilk temelden başlayacak olursak sivil toplum kuruluşlarındaki temsillerde eşitlik ama asıl, ilk başlaması gereken yer odalar yani profesyonel kuruluşlardaki, kurumlardaki, sivil toplum kuruluşlarındaki kadın temsilinin artırılması. Odalarda özel kotalar mı uygulanır yoksa başka şeyler mi olur ama zorunlu olan zaten herhâlde kota uygulamasıdır. Mesela ticaret odalarımıza, sanayi odalarımıza, ihracatçı birliklerimize, ticaret borsalarımıza, esnaf odaları birliklerimize baktığımız zaman sivil toplumun etkin ve etken olduğu o ilk başlangıç noktasını ben oralar olarak görüyorum. Yani oralarda eğer çok güçlü iş kadınlarımız, iş insanlarımız -onu da düzeltelim- iş kadını erkeği, iş erkeği diye değil, hafta sonu Katar'a seyahatimiz sırasında o seyahatimizi düzenleyen kurum, Türkiye İhracatçılar Meclisi, işte yaka kartları, boyun kartları yapmış ve boyun bağında buradaki kurdelede işte bilmem şu "Katar İş Adamları Heyeti" diyordu, arkadaşları uyardım, dedim ki: Bunu "İş İnsanları Heyeti" olarak değiştirin çünkü bir kardeşimizle konuşurken orada bir hanımefendi, iş kadını hanımefendiyle konuşurken onun boynundaki kurdelede İş Adamları Heyeti yazıyordu, biraz böyle şeydi, biraz sakil duruyordu. Tabii bu sembolik bir şey ama dediğim gibi önce bütün siyasi partilerimiz ne zaman ki veyahut da sivil toplum kuruluşlarımızın bazılarında olan o kadın kollarını ne zaman kaldırdık o zaman çok büyük bir adım atmış oluruz.

Kadın istihdamıyla ilgili tabii ki şu anda Türkiye'nin içinde bulunduğu rakamlar aslında Türkiye'nin sanayileşmesi, Türkiye'nin dünyadaki sanayileşmedeki yeriyle hemen hemen uyumlu. Orada, Türkiye'de istihdam oranı yani çalışabilir nüfusun çalışma oranı yüzde 51-52 aralığında. Bunun erkeklerdeki oranı yüzde 70-71 civarında kadınlardaki oranı ise yüzde 30'un üzerinde. Bu da son dönemlerde arttı ama yeterli değil tabii ki. Bunun artması için neler yapılması gerekiyor? Gerek KOBİ'lerde gerekse KOSGEB'de gerekse mikrokredi uygulamalarıyla yani bu dünyada Nobel ödülü almış olan Bangladeşli bir profesörün başlattığı, şu anda da Türkiye'de de çok başarılı bir şekilde uygulanmaya başlanan mikrokredi. İsteyen hanımlara 2 bin lira, 3 bin lira, 5 liraya kadar bir imkân sağlayan, bir yıllık faizsiz borç verme sistemi. Onların ev ekonomilerinde kendi başlarına ilk başlarken yaptıkları o başlangıçlarda çok başarılı örnekleri biliyoruz, Türkiye'nin birçok yerinde bu başarılı örnekleri de görüyoruz. Bu da son dönemlerde TOBB'un başlatmış olduğu çok güzel, başarılı bir uygulama var "İş Melekleri" diye başlattığı bir uygulama. Ona benzer bir uygulama yani çok başarılı veyahut da bu işlere sahip çıkabilecek olan bir iş adamının, bir iş yerinin, bir iş kadınının yeni yetişen veya projesi olan, bir heyecanı olan, bir buluşu olan, bir iş, bir fikri olan birine yüzde 49'u geçmemek kaydıyla ortak olarak onu alıp onun o hayalinin, o projesinin gerçekleşmesini sağlayacak bir ortaklığı gerçekleştirmek üzere kurulmuş olan bir sistem. Mikrokredi de ona benzer, ondan çok daha geniş sadece Denizli'de şu anda 2 bin civarında kadının bundan yararlandığını ben size söyleyebilirim. Aydın'dakileri biliyorum, orada da hakeza öyle yani o bölgede çok başarılı olarak çıkıyor.

Biz bir toplantı yaptık, yaptığımız toplantıda Denizli'deki iş dünyasının temsilcilerinin her birine dedik ki: Bir yıllık borç vereceksiniz, bir sene sonra bu borcunuzu aynen TL olarak verdiğiniz parayı alacaksınız. Bunu da bir yıl boyunca ihtiyacı olan insanlar 2 bin lirayla 5 bin lira arasında oluşturulan o kurul tarafından borç verilerek onların bir şekilde bir tulumasına ilk su gibi konmuş olacak diye o, bir oturumda 1 milyon borç para topladık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Faizi var mı bu borcun?

EKONOMİ BAKANİ NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yok, yok, direkt borç veriyorlar. Öyle iyi niyetli borç diyelim biz ona, bir katkı anlamında. 5 bin lira veren de oldu, 100 bin lira veren de oldu, 50 bin lira veren de oldu. Hakikaten çok başarılı bir şey oldu. Şimdi, bunun, o bölgede başlayan bu faaliyet dalga dalga yani Türkiye'nin birçok yerinde var da bazı yerlerde tabii çok başarılı, bazı yerlerde son derece prematüre kalmış bir uygulama. Bunun tabii ki bakanlıklarımızla şu anda görüşüyoruz. Bu bir sivil toplum hareketi, oradaki yerel yöneticilerin, odaların, derneklerin, birliklerin içinde olduğu parayı toplayıp yine sivil olarak yönetilen bir sistem. Devletin hiçbir kurumunun içinde olmadığı yani tabii ki işte toplantılarda bir şehrin valisi, belediye başkanı, milletvekilleri bu işin olurlar, onlar insanlara cesaret verirler, onlar insanları birazcık teşvik ederler belki ama o kadar. Ondan sonra bu fonun yönetimi tamamen oluşturulan o bağımsız kurumda devam ediyor. Bu şekilde olduğu zaman da...

Birkaç tane örnek vereceğim. Bir tane hanımefendi iş yerlerinden topladığı perde artıklarıyla, perde kumaşlarından artıklarla kendisi işte bazı şeyler yaparken inanın şu anda Denizli'de çok güzel bir yerde çok güzel bir perde dükkânı var. Mesela köydeki bir hanımefendi, köylü bir hanımefendi başvurarak almış olduğu o parayla 10 tane oğlak ve kuzu almış, onu evinde kendisi besliyor, onları dört ay beş ay besledikten sonra inanın o aldığı, kullandığı parayı ödedikten sonra yaklaşık olarak onun 2 misli kadar da elinde para kalmış oluyor veyahut da bir hanım kardeşimiz evinde el işiyle ilgili efendim, oradaki apartmanındaki üç 4 tane hanımı da yanına alarak el sanatlarıyla ilgili bunu biraz böyle seri yönlü üretime dönüştürebilen bir çalışmayı... Ben 10 civarında böyle çok başarılı, hakikaten gurur duyduğumuz, ne iyi yapmışız dediğimiz şeyi gördüm ama bunun arkasından zaten o içinde de varsa başka şeyleri de tetikliyor. Bir hanımefendi... Şimdi bazı sıkıntıları da, bazı tereddütleri de görüp ondan ihtiyaç ortaya çıkıyor. Hiç duydunuz mu bilmiyorum, mesela evinize bir tesisatçı, tamiratçı veya bir şey çağırduğunuz zaman o gelenin kadın olmasını ister misiniz? Yani bir ev hanımının huzur içinde gelenlerin veyahut da bir fayansçının veya bir tamirat yapabilecek olan... Böyle meslek edinen hanımlar da var. Böyle bir şey de kurmuşlar yani böyle bir ekip kurmuşlar, evdeki tamir bakım işlerini de... Bunlar tabii ki Çin'de tekniker de var içinde, çok da başarılı olmuşlar, çok da böyle ses getiren bir şey.

Bu tabii işin sempatik bölümleri ama bu işin profesyonel yönlerine girdiğimiz zaman da biz Bakanlık olarak şu anda yanlış hatırlamıyorsam 2.400 çalışanımız var merkez binada, Türkiye'deki bölge müdürlüklerimizde, genel müdürlüklerimizde, yurt dışındakilerde. Yüzde 43'ü kadın, yüzde 57'si erkek. Bunların yönetici bölümüne geçtiğimiz zaman bu oran biraz düşüyor. Daire başkanı ve üstü yöneticiler dediğimiz zaman da yüzde 31'e 69'luk bir orana dönüşüyor. Tabii, başka alanlarda, bazı mesleklerde, sanırım öğretmenlerde bu kadın belki daha fazla olmuştur bu durumda. Tıp dünyasında kadınların çok daha fazla bir ağırlığı var, aynı şey. Bizde mesela yurt dışı görevler... Şu anda bizim yurt dışında da görevlilerimiz var. Yurt dışındaki 178 tane görevlimizin yüzde 22'si kadın. Yani, yurt dışına gittiğiniz zaman, "Ailenin direği baba." derler ama ailenin direği kadın olarak algılandığı için orada biraz böyle kadınlarımız daha geride kalıyor.

Şimdi, Ekonomi Bakanlığı olarak bu personel yapımızı ve genel olarak Türkiye'deki kadının ekonomideki yeri anlamında baktığımız zaman, asıl dönüp ben şu noktaya gelmek istiyorum: Yeni yeni sanayileşmeye başlayan bir ülkemiz. Yani, Türkiye'deki şirketlerimizin ortalama ömrüne, anonim şirketlerin ortalama ömürlerine baktığımız zaman yirmi yıl bile değil. En köklü şirketimiz, en yaşlı şirketlerimiz, bizim şu anda 100 yaşında belki 1 veya 2 tane, 3 tane, bir elin parmakları kadar olmayan şirketlerimiz var. Yeni yeni bizim ikinci nesil başladı yani yeni yeni bizim ikinci nesil yetişmiş, eğitim seviyesi yüksek, dil bilen, dünyayla gerek fikir gerekse ticari anlamda alışverişlere başlayabilmiş olan ikinci nesil yeni yeni ortaya çıktı. Bazı yerlerde üçüncü nesiller de gelmeye başladı ama işte, burada, yeni nesilde, ikinci neslin artık sivil toplum kuruluşlarında... Yani zorunlu sivil toplum kuruluşları bunlar ki siyasetin ürettiği yerler bunlar. Sanayi odaları, ticaret odaları, ihracatçılar birlikleri, ticaret borsaları gibi meslek odalarını, çok nadir de olsa bunları olsa bunları görmeye başladık. Yani, sanayi odalarında, ticaret odalarında kadınların, kadın üyelerin sayısının artması, onların yönetime geçmesi demek Türkiye'de o üst yönetimde, siyaset yönetiminde de sağlam bir başlangıcın olduğu yerlerde olmuş olmak oluyor. Yani, suyun başladığı yerde olmuş olur diye düşünüyorum.

Bu konuda uzman değilim, onu baştan söyleyeyim yani kadın-erkek fırsat eşitliğinin nasıl olacağıyla ilgili konularda uzman değilim ama sadece yaşadığım bazı şeyleri burada sizlerle paylaşmaya çalışıyorum.

Yedi yıllık belediye başkanlığım boyunca Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinde Türk heyeti başkanlığı yaptım. Orada tabii, yüzde 30 zorunlu kotası var. Yüzde 30 kotayı da sonradan almış olduğumuz bir kararla bunları, işte, yedeklerle filan böyle göstermelik olarak doldurmak değil, asil üyelere yüzde 30 kararı da aldık. O kararı alırken, tabii, orada yaşadığımız çok tatlı bir anı var. Orada şahsen benim önergemle o oylamada şöyle değiştirdik onu: Yüzde 30 kadın değil, yüzde 30 karşı

cins diye değiştirdik çünkü İskandinav ülkelerinde tam tersi bir durum vardı. Oralardan gelen üyelerin çoğunluğu kadındı, onlarda yüzde 30 bile erkek yoktu. Onlara da yüzde 30 karşı cins koymak zorunluluğu yani öyle bir karar oldu. İnşallah Türkiye olarak bir gün hiç böyle bir zorunluluğu gerek kalmadan yerel yönetimlerde veyahut da Parlamentoda, Avrupa Parlamentosunda, Avrupa Konseyi Parlamentosunda, inşallah böyle bir zorunluluğu gerek kalmadan bu oran kendiliğinden yerine oturur diye düşünüyorum, umuyorum, diliyorum.

Gelelim bizim konumuza, Türkiye'mizin ekonomisine, ekonomimizin son dönemlerde yaşadığı gelişmelere, Türkiye'nin şu andaki ileriye dönük planlarına, programlarına. Türkiye bugüne kadar... 1980 öncesi Türkiye'yi şöyle bir ayırıp kenara koymak lazım. 1980 yılında Türkiye 2 milyar dolar ihracat, 2,5 milyar dolar civarında ithalatla toplam 4,5 milyar dolar civarında dış ticaret hacmi olan bir ülkediydi. Bugün Antep, 2013 yılında 6 milyar doları geçen bir ihracatı yapar hâle geldi, sadece ihracattan bahsediyorum. Tabii ki bu birikim yani bugün Türkiye'nin yaşamış olduğu o birikim veya 1980'den sonra sağladığı o ivme... Tabii, bir ara şöyle bir şey de yaşamıştı: Rahmetli Özal "Türkiye'de ihracatı 5 milyar dolara çıkaracağız." dediğinde -ben çok iyi hatırlıyorum, o zaman üniversite öğrencisiydik- inanılmaz bir eleştiri almıştı. "Böyle bir hayalcilik olur mu? 5 milyar dolar; ihracat, 2 milyardan 5 milyar dolara nasıl çıkacak?" diye o eleştirileri aldığı da unutmadan, şöyle bir hafızamızda canlandırarak onu da rahmetle anmış olayım. 1980'den Türkiye bugüne kadar yani 152 milyar dolar ihracata, 50 milyar dolar dış hizmet gelirlerine, toplamda 450 milyar dolara yaklaşan dış ticaret hacmine gelene kadar Türkiye edilgen bir ekonomi oldu. Edilgen ekonomiden kastım şu: Her şeyin başkaları tarafından kontrol edildiği, hiçbir şeyi kontrol etmediği, fason olarak yani teknolojisini başkalarının ürettiği, buluşlarını, patentlerini başkalarının aldığı, tasarımlarını, markasını, modasını başkalarının belirlediği, ham maddesini ve enerji imkân ve kaynaklarını başkalarının kontrol ettiği, tüketim alışkanlıklarını ve tüketim ağlarını başkalarının belirlediği ve kontrol ettiği bir ekonomide, sanki iki tarafı kontrol vanası başkalarının elinde olan bir borunun içinde bir fason üretici olarak buraya geldik. Geldiğimiz aşama küçümsenecek bir aşama değildir. Geldiğimiz aşamada, hakikaten, şöyle yıllık anlamda büyümelere baktığımız zaman, yıllık anlamda ihracatımızın artışına baktığımız zaman, Türkiye son on iki yılda ihracatını ortalama olarak yüzde 9 artırarak geldi, ortalama aldığımız zaman. Geriye doğru gidersek belki bu yüzde artış ortalaması hemen hemen son otuz beş senede aynı noktada olabilir, aynı yüzdeleri devamlı olarak, bazı kırılma anları bozsa da, ortalama anlamında buralarda olabiliriz ama benim söylemeye çalıştığım, burada vurgulamaya çalıştığım, Türkiye Gazi Mustafa Kemal'in koyduğu o muasır medeniyet hedefine gitmek üzere ilk defa bu hedefle yazılı hâle getirdi, Resmî Gazete'de yayımlayarak bunu millî bir belge hâline getirdi. Bu hedef de, yani, 230 milyar dolardan 830 milyar dolarlık millî gelir seviyesine geldik. Kiři başına düşen millî gelirimizi 3.470 dolardan 10.780 dolara getirdik ama yeni hedefimiz 152 milyar dolardan 500 milyar dolara gitmek 2023'te, 50 milyar dolarlık hizmet gelirlerinden 150 milyar dolarlık hizmet gelirin'e ulaşmak.

Türkiye olarak bizim bu hedefe gitmek için şu ana kadar geldiğimiz o edilgen ekonomi şartlarıyla yürümemiz kesinlikle mümkün değil. Kim ne derse desin, eğer şu andaki ihracatımızı aynı ürünlerle büyütüp de 500 milyar dolara ulaşacağız dersek, şu andaki hizmet gelirlerimizi aynı şekilde büyütüp de 150 milyar dolara ulaşacağız dersek bu biraz yanlış bir hedefleme olur. Eğer biz o muasır medeniyet, dünyada ilk 10 ekonomiden birisi olmak, 500 milyar dolarlık bir ihracata ulaşmak, Avrupa'nın 3'üncü büyük ekonomisi olmak istiyorsak işte şimdi burada başka bir boyuta geçmemiz lazım. Türkiye'mizin kaynakları ve imkânları, bir, hammadde ve enerji olarak buna yeterli değil; iki, tüketim pazarları olarak buna yeterli değil; üç, tasarruflar ve yatırım sermayesi anlamında, sermaye birikimimiz anlamında buna yeterli değil. Onun için yeni dönemde biz -ki buna başladık- kültür coğrafyası dediğimiz bir coğrafyada -ki bunun içine Avrupa Birliği de dâhildir, Türkiye, Avrupa Birliği coğrafyasının da bir kültür parçasıdır- bir hammadde ve enerji piyasalarını sürdürülebilir bir şekilde yani başkalarının ne pahasına olursa olsun kontrol ettiği... Yani, bununla ilgili dünyada inanılmaz bazı manzaralarla karşılaşırız. Hammadde ve enerji alanlarını kontrol etmek için dünyada ülkeler her şeyi göze alabiliyor ama Türkiye bu anlamda çok büyük bir avantaja sahip. Ecdadımızın bize bıraktığı bu kültür coğrafyasında, bizim bu kültür coğrafyasının bu alanlarını açabilecek olan inanılmaz anahtarlarımız var, elimizde inanılmaz avantajlarımız var. Onun için, Türkiye ham madde ve enerjide sürdürülebilir bir şekilde bu kültür coğrafyasında kendini garanti altına alacak.

İki: Türkiye bugüne kadar tüketim alışkanlıklarını hep başkalarının belirlediği... Hepimizin çocuğu vardır, çoğunluğumuzun çocuğu vardır. Çocuđu olanlara soralım şöyle: Çocuklarımızın hayal kahramanlarını kim belirliyor? Biz değil, yani onların kahramanları, oyuncakları, işte, yataklarının, çarşaflarının üzerindeki resimler, dolaplarındaki logolar, elbiselerindeki tarz, şekil veyahut da bizim, efendim, kravatımız, dinleyeceğimiz müzik, beğeneceğimiz filmler, bu tarz şeyleri kim belirliyor? Bu işte, tüketim alışkanlıkları. Tüketim alışkanlıklarını başkaları belirliyor. Peki, tüketim ağlarımızı, bizim tükettiğimiz tüketim alışkanlıklarımızı temin ettiğimiz ağları kim belirliyor, kim kontrol ediyor? Biz değil. Türkiye bu kültür coğrafyasında bunları da yapabilir. Bunları nasıl yapabileceğinin de

örneklerini biraz dokununca görüyoruz. İşte dün Katar' daydık, ondan önce Kuveyt' teydik, ondan önce, ne bileyim işte, İran' daydık, Türki cumhuriyetlerdeydik. Geçen gün işte, geçtiğimiz hafta Bosna Hersek' teydik. Buralarda, inanın, Türk filmleri, Türk dizileri - Türkiye her şeyiyle takip edilen, örnek alınan, takdir edilen- Türkiye' nin özellikleri ve avantajları, zenginlikleri bir şekilde takip edilmek isteniyor ve takip ediliyor. Bu, bizim için tüketim alışkanlıklarını belirlemede çok büyük bir avantaj. Ve biz bu coğrafyada, dediğimiz bu coğrafyada tüketim ağlarında da egemen olabiliriz. "Egemen" derken, böyle, başkalarının o emperyalizm anlamındaki egemenlik anlamında söylemiyorum bunu. Biz aynı kültürün, aynı coğrafyanın insanları olarak oralarda onlarla kazan kazan mantığıyla, anlayışıyla bunu yapabiliriz. Onun için, yeni dönemde biz ihtiyaç duyduğumuz sermayeyi de... Yani, Türkiye şu anda tasarruf oranlarında yüzde 12,5' luk bir tasarruf oranına sahip. Bu, Çin' de yüzde 50' ler civarında, Hindistan' da yüzde 40' lar civarında, Avrupa Birliği ortalaması ise yüzde 25' lerin üzerinde. Bizim kayıt dışı ekonomimizi falan da koyduğumuz zaman, belki yüzde 12,5' un çok daha üzerine çıkabiliyor ama yeterli değil. Onun için, bizim başkalarının tasarruf ettiği, biriktirdiği sermayeleri Türkiye' ye tasarruf etmek, Türkiye' de veyahut da bizim ortak olduğumuz coğrafyada yatırıma dönüştürmek gibi bir zorunluluğumuz var. Onun için, o sermayelere ihtiyacımız var. Türkiye bunu da dediğimiz o kültür coğrafyasından temin edebilir ki edecektir. Bunun da önünü açmamız lazım. Bunun önünü açmak için de gerekli olan düzenlemeler zaten çok büyük bir oranda yapılmış durumda. Sadece birkaç böyle sembolik dokunuş var. Bu sembolik dokunuşlar nedir? Şikâyet ediyorlar gittiğimiz coğrafyadaki insanlar: "Ya, biz gelelim size, tamam. Orada 50 milyon, 100 milyon, 1 milyar dolarlık yatırımlara girelim ama siz niye bize üç aylık vize veriyorsunuz?" diyorlar. Mesela, Almanya' da, İngiltere' de, Kanada' da veyahut da İsviçre' de, Avusturya' da, Fransa' da belirli bir yatırım yaptığımız zaman sınırsız, çok uzun vadeli vizeler, eğer hiçbir sorun yoksa iki yıl sonra da siz direkt vatandaşlık imkânlarına kavuşabilmek için bir sürece girebiliyorsunuz, böyle bir hakka sahip olabiliyorsunuz. Türkiye olarak işte böyle sembolik bazı düzeltmeler yapacağız.

Evet, Sayın Başkanım, Türkiye 2013 yılının Mayıs ayında ekonomik göstergeler anlamında, herhâlde, bugüne kadar yaşadığımız en muhteşem göstergelere kavuştu. Yani bir zamanlar... Ben ihracatçıyım. İhracatçılar Birliği Başkanlığı yaparak belediye başkanı olmuş, oradan da siyaseten ülkemize hizmet etmeye çalışan birisiyim. Ama mesela kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda baştan söylemedim ama şimdi söyleyeyim: Yaklaşık olarak 800 civarında çalışanımızın olduğu şirketlerimizin şu andaki patronu eşim. Ben siyasete...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yapamazsınız zaten.

EKONOMİ BAKANİ NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yani yapmamam gerekir ama fiilen şunu söyleyeyim size: Belediye başkanlığı göreviyle öyle bir göreve başladığımızda çok sıkıntılılar yaşadık. Çocuklarım büyük değil, aile şirketi de değil. Annem, babam yani kardeşlerim filan da yok. Yani orada hakikaten çok büyük bir risk aldık ama Allah razı olsun, eşim o andan itibaren, şu anda birçok alanda benden çok daha iyi bir şekilde o işleri aldı, götürüyor. Hem annelik yapıyor hem de işleri yürütüyor.

Şimdi, 2013 yılında Türkiye olarak biz o hayal ettiklerimiz... Bir zamanlar ben ihracatçıyken; sanayici, yatırımcı, o piyasanın tam içinde aktif olarak dururken Almanya' daki, İngiltere' deki, Fransa' daki müşterilerimizin kullandıkları kredilerin faiz oranlarını duyduğumuz zaman "Ah!" deyip iç çekerdik. O iç çektiğimiz faizlerden daha iyisini biz 2013 yılının Mayıs ayında yüzde 4,6' yla gördük. Libor artı yüzde 1' le, yüzde 0,75 ile Türkiye' de faizler gördük. Şu anda faizler çok yüksek mi? Göreceli olarak biraz yüksek ama hâlâ o yüzde 150' lerin döviz bazında... Yani, bunlar yaşanmış şeyler. 2001' de, 2000' de, 2002' de döviz bazında yüzde 27 faize şahit oldum ben, yüzde 27, yıllık. Şu anda, herhâlde, Türkiye' de hiç kimse döviz bazında yüzde 4 üzerinde bir faizi pek görmüyordur. Çünkü libor 0,50' lere bile gelmedi. 3' ler falan yüksek rakam, libor artı 3-3,5' lar yüksek rakamlar, buralarda doluşır hâle geldi. Onun için, Türkiye' nin 2013 yılında o Mayıs ayında yaşadığı o olumlu havadan sonra istenmeyen olaylar... Tabii ki bunların detaylarına girecek değilim. Yani orada olay şundan oldu, bundan oldu, bunun hatasıydı, bunun sebebiydi filan deyip de bunlara girecek değilim ama bir şekilde Türkiye bir nezle, hafif ateşlendi. Yani virütik bir hastalıktan dolayı nezle, grip gibi bir şey diyelim ona. Bir süre içinde kendi kendini halledecek olan bu hastalığı da Türkiye Mayıs 10' dan sonraki 17 Aralık süreciyle, ondan sonra 17 Aralık sürecinden 25 Aralık, 25 Aralıktan sonra, işte, 28 Ocakta Merkez Bankasının biraz orantısız güç kullanarak uyguladığı o faiz oranlarını yükseltmeyle birazcık böyle bir şeyler yaşadı, bir tedirginlik yaşadı, uluslararası piyasalarda tedirginlik yaşadı, kendi iç piyasasında tedirginlik yaşadı, kendi iç piyasasında tüketimde tedirginlik yaşadı, tüketimde durgunluk yaşadı, alışverişte durgunluk yaşadı ama erteledi sadece, bundan emin olun. Türkiye tüketimle ilgili tüm hedeflerini sadece erteledi, yatırımla ilgili tüm hedeflerini ve taleplerini bir süreliğine erteledi ve Türkiye demokratik anlamda çok başarılı bir seçim yaptı, yerel seçimler yaptı. Yerel seçimlerin üzerine çok başka anlamlar yüklendi. Sadece belediye seçimleri olmaktan çıkarak çok başka yerlere geldi. Yerel seçimler üzerine çok büyük anlamlar yüklenince ağırlığı da

fazla oldu tabii. O ağırlık fazla olunca da ekonomide beklentisi de fazla oldu ve pazar günü seçimlerden önce, çarşambadan itibaren piyasalar pazartesini satın almaya başladı. Faiz oranları bir anda yüzde 1'e varan bir inişe geçti. Kurlar yaklaşık olarak işte 2,28-26-25'lerden hızlı bir şekilde 2,20'lerin altına doğru, şu anda da 2,13-2,14 civarında dolar kurlarına geldi.

Türkiye'de bütün bu olaylar olduktan sonra bir ara bir şeyle karşılaştık. Avrupa Birliği üyesi ülkelerin ekonomi bakanlarıyla gayriresmî bir toplantıda Danimarka, Hollanda, bir de Avrupa Birliği Ticaret ve Ekonomi Komiseri var, dediler ki: "Türkiye'nin yaşadığı bu vakianın, yani şu yaşadığı gündem yoğunluğunun bir haftasını Hollanda'ya veya Danimarka'ya bir yıl olarak ver, o ülke darmadağın olur." Böyle, aramızda bir muhabbet geçti, sohbet geçti.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Biz alıştık.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – İyi bir şey değil gibi sanki.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Kesinlikle iyi bir şey değil, öyle bir şey olur mu? Yani keşke bu işler, hani, siyasetin... Bunlardan etkilenen bir ekonomiden bir an önce, bu gündemden çıkıp da o 2023 hedeflerine doğru Türkiye inanılmaz bir dinamizme sahip şu anda. Hindistan'a gittim. Hindistan'da Hindistan'ın önde gelen ilk 20 firmasıyla oturdum, çok uzun görüşmeler yaptık, yemekler yedik. Türkiye'yi o kadar avantajlı bir yer olarak görüyorlar ki Türkiye'ye gelmek istiyorlar, Türk ortaklarla yatırım yapmak istiyorlar. Sırf o günkü oturduğumuz şeyin toplam cirosu yaklaşık olarak 400 milyar dolar civarında yani şirketlerin toplam cirosundan bahsediyorum. Serbest bölgeleri istiyorlar, yatırım alanları istiyorlar. Neden? Türkiye'yi bir üs olarak görüp Türkiye'de ortak üretimler yapıp Türk şirketleriyle beraber olup Türkiye'nin -o biraz önce saydığım- o işte Orta Asya'dan, Kafkaslardan, Orta Doğu'dan, Körfez'den, Kuzey Afrika, Afrika hatta Bakanlar ve Avrupa Birliği bu coğrafyada, bu kültür coğrafyasında Türkiye'yi bir üs olarak onlar paylaşmak istiyorlar ve Türkiye'nin bu avantajlarından tabii ki ortaklık olarak bedelini ödeyip birlikte, bu birlikteliklere de devam etmek istiyorlar. Ve maalesef, bu avantajlarını... Bizim orada bir laf vardır "Kaçmaktan kovalamaya fırsatımız olmuyor." diye. Maalesef böyle şeyleri de yaşıyoruz ama Türkiye bunun farkında artık şu anda. Şu anda Türkiye'ye yatırım yapmak, ortak yatırımlar yapmak ve ortak adımlar atmak adına çok önemli talepler var. Bakın, bazı rakamlarla ilgili ben size birkaç bilgiyi daha verip ondan sonra... Sanırım, Sayın Başkanım "sorular" falan diyeceksiniz.

BAŞKAN – Evet.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Ona da şöyle bir on dakikalık şey bırakalım.

Türkiye'nin, mesela, ocak ayı işsizlik oranı geçen hafta açıklandı, hafta sonuydu. 10,1, 2014 yılı Ocak ayı işsizlik rakamı. Bu 10,1 son on yılın en iyi rakamı.

BAŞKAN – Cinsiyete göre analiz var mı yanınızda Sayın Bakanım.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yok yani o anlamda söyleyemeyim, genel ekonomik anlamda değerlendiriyorum. Yüzde 10,1 yüksek ama -izin verirsiniz şöyle bitireyim- Türkiye'nin son on yılının en iyi ocak ayı, en iyi ocak ayı. Ocak ayı yıl içindeki en yüksek işsizliğin yaşandığı aydır. Mevsimsel etkilerden arındırılmış oranı da yüzde 9,1. O bile yani ocak ayı olarak değil, sadece ay olarak aldığımız zaman on yedi ayın en düşük seviyesi aylık olarak ve mart ayında bütçe açığı 5,1 milyar TL açık verdi. Böylelikle de bu üç ayda 1,5 milyar dolarlık bir bütçe açığına ulaştık. İlk çeyrekte gerçekleşen bütçe açığı yıl sonu için 33,3 milyar dolar öngörülen bu açığa... Yani ilk üç ayda 1,5 milyar dolar, yıl sonu için öngörülen 33 milyar TL.

Şunu vereyim ben size: Üç aylık dönemde faiz dışı fazla 12,5 milyar TL, üç aylık dönemde. Yıl sonundaki hedeflenen rakamın şimdiden yüzde 66,6'ına ulaştık yani üç ayda, bir çeyrekte yıl sonunda hedeflenen faiz dışı fazlanın yüzde 66,6'ına yani üçte 2'sine şu anda ulaştık. Bir iki tane daha böyle çok önemli rakamı ben sizinle paylaşmak istiyorum, faiz: Türkiye'nin bundan bir hafta önceki veyahut da seçimlerden önceki faiz beklentisiyle Merkez Bankasının -yapmış olduğu ankete göre- o günkü yaptığı bir yıllık, iki yıllık ve üç yıllık faiz beklentisiyle bugün yaptığı anketteki bir yıllık, iki yıllık ve üç yıllık faiz beklentisi arasında ortalama 1,5 puan fark var eksiye doğru. Yani, o 28 Ocaktaki ortalama olarak yüzde 5'e yakın bir borç verme faizi artışı, şu anda tamamen kompanse edilmiş durumda ve piyasa beklentileri bu faizin aşağıya doğru dönmesi gerektiğini söylüyor. Tabii ki Merkez Bankası bağımsız bir kuruluş ama bir Ekonomi Bakanı olarak faizle ilgili görüşlerimi söylemek de benim görevim piyasanın beklentileri anlamında. Merkez Bankasının da piyasanın bu beklentilerine cevap vermesini de biz büyük bir şeyle bekliyoruz.

Şimdi, ihracatla ilgili bir iki beklentiyi de ben sizinle paylaşmak istiyorum. Şimdi, cari açığımız var. Cari açığa ilgili, ilk üç ayda cari açığımız ortalama olarak yüzde 26 oranında daraldı ve yıl sonunda -ki geçen sene 62 milyar dolar civarındaydı- 52 milyar dolar beklentimiz var. Bunun 50 milyar doların altına çok daha böyle gözle görülür bir şekilde düşeceğini bekliyoruz. Neden? Çünkü, şu anda yakalamış olduğumuz bu trendle yani ihracatımızın artış oranı bizim bu beklentimizi çok yüksek bir şekilde destekliyor. İhracatımız ilk

üç ayda ortalama yüzde 6 oranında arttı, ki biz bu ihracat artışını ocak ayında görmüştük. Ocak ayındaki istihdamın o düzelmesini, ocak ayındaki ve şubat ayındaki enerji kullanımındaki artışı, ocak, şubat ve mart ayındaki kapasite kullanım oranlarındaki yüzde 6-7 civarındaki artışı, ocak ayındaki sanayi üretimindeki yüzde 22'lik ciro artışı yaklaşık olarak üç ay sonra bir ihracat yükselmesinin yani o özlediğimiz ihracat yükselmesinin de habercisiydi. Onun için, bugün itibarıyla bize gösteren son gösterge, nisan ayında biz ihracatta yüzde 12-15 aralığında bir artışı yakalayabilecek durumdayız şu anda, gösterge öyle. Eminim, ben inanıyorum ki, diliyorum, yüzde 15'in üzerine çıkacağız. Bu şu demek: İlk dört aylık dönemde ihracatımızın yıl sonu itibarıyla ortalama yüzde 9-10 aralığında artacağını görüyoruz. Bir ihracatçı ve üretici olarak size şunu söyleyeyim: İhracatın yüzde 10 artması demek Türkiye'de üretimin de aynı oranda artması demektir. Üretimin aynı oranda artması demek Türkiye'de istihdamın da bunu desteklemesi demektir. İstihdamın bunu desteklemesi Türkiye'de sabit gelirliilerin refah seviyesinin artması ve tüketimin de artması demektir ve bütün bunların desteklediği bir ortamda Türkiye'de millî büyüme diyoruz ona. Yani, tüketimin de artmasıyla Türkiye'de yatırımların artmaya başlaması ki bu büyümedir. Büyüme hedeflerimizin de bu kapasite kullanımlarıyla artı ihracat oranlarıyla da beklenen o yüzde 2,5 aralığındaki büyüme hedefleri de kesinlikle yüzde 4'ün üzerinde olacaktır. Buradan şuna geleceğim, cari açık meselesine geleceğim.

Şimdi, Türkiye bu 17 Aralık süreciyle başlayan süreçte aslında böyle olumsuzlukların içinde çok güzel bir olumluluk yakaladı. Yaklaşık olarak on beş yıllık ortalamayla aldığımız zaman Türk lirası yüksek değere ulaştı. Türk lirasının yüksek değerde olması yani 1 doların 1 TL'ye eşitlenmesi bizim böyle millî duygularımızı kabartarak biraz hoşumuza gidebilir ama aslında öyle değil, tam tersi. Yani, gerçek anlamda büyüme, üretim ve istihdamla, tüketimle desteklenmeyen millî para değeri artışı millî ekonomiler için pek sempatik bir şey değildir. Geçen hafta Avrupa Birliği Merkez Bankası Başkanı bir açıklama yaptı, dedi ki: "Euronun daha fazla değerlenmesine izin vermeyeceğiz." Çünkü euronun değerlenmesi demek, Avrupa Birliği anlamında üretimin yavaşlaması demek, ihracatın azalması demek, ithalatın artması demek ve yurt dışı hizmet giderlerinin artması demek. Şu örneği de vereyim: Bu Avrupa Birliği Merkez Bankası Başkanının bu açıklamasından sonra... Otuz yıldan beri, Dünya Ticaret örgütü, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği Çin'den millî paralarının aşırı değersiz olduğunu, bunun bir haksız rekabet yarattığını, paralarının değerini yükseltmelerini ister. Düşünsenize, yabancı bir ülke başka bir ülkeye diyor ki: "Paranın değeri fazla düşük, parayı yükselt, paranın değerini artır, paranın üzerindeki baskıyı kaldır." böyle bir şey söylüyor. Ve Çin otuz yıldan beri Dünya Ticaret Örgütü, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği, Japonya gibi ülkeleri asla dinlemez ve sonuç: 2013 sonu itibarıyla Çin, ihracatta dünyada bir numara, ekonomik büyüklük olarak da iki numara hâline geldi, yakın bir gelecekte de bir numara olacaktır. Onun için, bu 17 Aralık döneminden başlayan bu süreçte, hatırlarsanız, Bakanlığımın ilk günleriydi, döviz kurlarının bu şekilde yükselmesi, TL'nin değer kaybıyla ilgili Merkez Bankasının müdahalelerine ben, "Dokunmamak lazım, biraz serbest bırakmak lazım, şöyle bir görmek lazım." diye... Açıklamalarım hep bu yöndeydi. O zamanlar tabii biraz böyle, "Ya bu nereden geldi Allah'ın köylüsü." filan diye bizi biraz...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hiç köylüye benzemiyorsunuz.

EKONOMİ BAKANİ NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Ama köylüyüm, anam beni tütün tarlasında doğurmuş. Bunu abartmak için değil, direkt orada yani. Bugün de 23 Nisan sebebiyle yayınlanan bir resim var, tütün tarlasındaki resimim var. Onunla da gurur duyuyorum tabii biraz yırtık pırtık ama üstümüz başımız.

Orada bir şey yakaladık. Türk lirası, bu on beş yıllık ortalamada, enflasyon ve büyümeyi içine koyup da tam hesapladığımız zaman olması gereken değere yaklaştı ve ilk defa Türk lirasının bu değeriyle Türkiye'de döviz kurları ithalatı cazip olmaktan çıkarıcı, ihracatı teşvik edici bir noktaya geldi ve bu sayede biz, Türkiye olarak ihracatımızın bugünkü geldiği noktayı bir tetikleme noktası olarak görüyoruz. Yani Türkiye'de ithalatı çok yaparak ithalattan sağladığımız vergi gelirleriyle ithalatın piyasayı canlandırması ve o sayede büyümeyi çok daha güçlü bir alternatif olarak ihracata dayalı bir büyüme moduna, o biraz önce size çizmeye çalıştığım kültür coğrafyasındaki ham madde ve enerji piyasalarını kontrol eden, tüketim alışkanlıklarını belirleyip tüketim ağlarını da kontrol eden yeni Türkiye'ye doğru çok güçlü bir başlangıç noktasındayız şu anda, onun hazırlıkları içindeyiz ki başladık aslında. Bu sene onun bir heyecan yılı olacak, bir başlangıç yılı olacak, bir heves yılı olacak.

BAŞKAN – İnşallah.

EKONOMİ BAKANİ NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – İşte bu sayede yani ihracatın bu artmasıyla dış ticaret açığımız çok hızlı bir şekilde düşmeye başladı. Bakın, ihracatımızın ithalatı karşılama oranı yüzde 60'tan yüzde 69'a çıktı. Bunun bu sene içinde daha olumlu yöne doğru geçeceğini ve olumlu yöne de ilerleyeceğini biliyoruz, inşallah. Bu, dış ticaret açığımızın doğrudan cari açığımızı da azaltıcı bir etkisi olacak. Bu sayede... İşte asıl en son söz olarak izninizle bunu söyleyeyim: Dışarıdan sıcak para beklentisi. Çok istiyoruz, dışarıdan doğrudan yatırım gelsin ama asıl bizim yapmamız gereken, kullanmadığımız millî kaynaklarımız, yer altı

kaynaklarımız, kullanmadığımız kapasitemiz, kullanmadığımız iş gücümüz, becerimiz, bununla ürettiğimiz değerleri ihraç edip getirdiğimiz para doğrudan yatırımın belki on misli daha değerli bir para. Bizim paramız o, millî paramız, hiç kimseye hesap vermeden kullanabileceğimiz paramız, hiçbir sınırı olmayan paramız. Ülkemizin kalkınması için, büyümesi için gerekli olan değerdir ve inşallah, amacımız da onu artırmak, o rakamı olabildiğince artırmak. Bir de 1,5 dolar olan kilogram başı ihracat bedelimizi 3 dolara çıkarmak. “Türkiye’nin bir cari açık problemi yoktur.” diyoruz, “Türkiye’nin bir AR-GE ve inovasyon açığı vardır.” diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakan çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, arkadaşlarımızın çok soracak soruları vardır. Tam da aslında ekonomiyle ilgili olarak hani Türkiye’nin hedef koyduğu, “Dünyanın en büyük ilk on ekonomisinden biri olacağız.” dediği bir noktada, kadının da ekonomiye katılımının olmadığı, bunu toplumun sadece bir kesimiyle başarmanın mümkün olmadığı açıktır. Dolayısıyla, ekonomide kadın olmadan, kadını da bu hayatın içine katmadan, özellikle, demin de bahsettiğiniz millî yatırım gücünün artması, becerilerimizin katma değere dönüşmesi noktasında kadınların bu hususta değerlendirilmesi önemlidir. Fakat bunu sağlarken de demin bahsettiğiniz konuşmanızın en başında mikrokredilerle ilgili konuları söylediğinizde -büyükşehir oldu- belki Denizli’de, başka illerde de özel idareler kapatıldı. Özel idareler eliyle verilen mikrokrediler bu noktada olmamış oldu. Şimdi, bu konuda da “Mikrokrediler konusu STK’ların konusu olmalıdır.” diye bir hususun altını çizdiniz. “Kamu kaynakları bu şekilde kullanılmasın.” dediniz. O zaman bununla ilgili STK’lara yaptırım gücünüzü kullanmanız lazım.

Öbür tarafta, biliyorsunuz Sanayi ve Ticaret Odasının seçimleri yeni yapıldı. Bu seçimler yapılmadan önce tüm il müdürlüklerine, STK’ların sanayi odalarına, ticaret odalarına özellikle kadın konusunda seçimlerde dikkat edilmesi hususunda komisyon olarak yazı yazdık, TOBB’a yazdık, illere, 81 ile yazdık. Fakat neticeye geldiğinizde hiçbir şey değişmedi, oranlar ortada. Diğer, baktığınızda yerel yönetimlerle ilgili belediye başkanlıkları konusunda yine arzu edilen seviyelerde kadınızmız olmadı. Belki kadınlarımız Meclis üyeliklerinde eski senelere göre oranlarını çok daha fazla artırdılar ama onun da henüz tam rakamları Yüksek Seçim Kurulundan gelmedi, muhtarlarla olan şeyler tam gelmedi.

Yani şunu söylemek istiyorum: Kadınların, ekonomiye katılmadan olması mümkün değil. Bu hususta da Ekonomi Bakanlığı olarak politikalarınızda, evet öncelikle Türkiye’nin, ekonomisi dalgalanmadan arzu edilen hedeflere gitmesi, fert başına düşen millî gelirin artması, ihracat hedeflerinin gerçekleştirilmesi, bunları hepimiz, ülke olarak istiyoruz ama bunu sağlarken de bunu kadınlarla birlikte, kadınıyla erkeğiyle hep birlikte kimin ne potansiyeli varsa ve insana yakışır unsurlarda çalışmasını sağlayabilecek ortamların tesis edilmesiyle mümkün olacaktır.

Şimdi yeni bir düzenleme oldu biliyorsunuz, 150 çalışanı olan yerde kreş açılması zorunlu hâle getirildi. Ama burada baktığınızda ne bankaların ne bakanlıkların ne şirketlerin bu hususta çok fazla adım atmadıklarını görüyorsunuz. Bir yandan kadını hem ekonomiye katmak istiyorsunuz ama bir yandan da birtakım kolaylıkların sağlanması konusunda da çok fazla bir şey yok. Özellikle bu konuda da yaptırım gücünüzü kullanırsanız... Ben özellikle bunların altını çizmek istiyorum sizin de söylediklerinizden ama kadın konusunda, özellikle Ekonomi Bakanlığının politikalarının genişlemesi ve bu politikaları sizlerden duymak arzusundayız. Ben şimdi sözü bu çerçevede bitirip arkadaşlarıma bırakmak istiyorum, ondan sonra da size müsaade edeceğim.

Çok çok teşekkür ediyorum ben adıma. Arkadaşlarıma söz veriyorum. Söz almak isteyenler işaret buyurlarsa.

Binnaz Hocamdan başlıyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben, ekonomist değilim, çok da anlamam ekonomiden ama ne zaman böyle farklı yorumlar duysam kafam karışıyor. Şimdi, ben geçenlerde tesadüfen bizim ekonomiyle ilgili arkadaşımız Faik Öztrak’ın verdiği birtakım rakamlara bakıyordum. Şimdi sizin söylediklerini karşılaştırıyorum onunla ama tam benzer bir tablo çıkmıyor yani şöyle ki, mesela, Faik bunu Twitter üzerinden atmıştı ve zannediyorum IMF verilerine dayandırmış. 2002 ile bugünü karşılaştırıyor aslında, diyor ki: “2002’de cari açığın millî gelire oranı 0,3’tü, 2013’te bu 7,9 oldu. 2002’de 40’inci sıradaydık bu cari açık açısından, 2011’de 3’üncü, 2013’te 4’üncü olduk.” Ve bunun benzer ekonomiler arasında en yüksek olduğunu söylüyor.

“152 gelişen ve yükselen ekonomi içinde en fazla cari açık veren 14’üncü ekonomiydik, şimdi cari açık şampiyonuyuz.” diyor 2002 ile bugünü karşılaştığında. “AKP’den önceki on yılda, her yıl ortalama 1,6 milyar cari açık verdi, AKP döneminde cari açık 36,3 -yıllık ortalaması- ve de IMF’in tahminine göre 2019’a kadar bu sıralamadaki yeri değişmeyecek.” diyor. Nitekim “2002

yılında 17'nci büyük ekonomiydik, on bir yıl geçti aradan 2013'te ancak 16'ncı sıraya çıkabildik." Bu işsizlik rakamları da var. İşsizliğin de gene benzer ekonomik ve OECD ülkeleri arasında çok yüksek olduğunu söylüyor vesaire.

Şimdi, dolayısıyla, yani nasıl oluyor bu kadar büyük farklılıklar sizin anlattıklarınızla?

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Çok farklılık yok, hiçbir farklılık yok. Cari açıkla ilgili hemen hemen aynı şeyleri söylüyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Öyle mi? Demin ama verdiğiniz rakam 36,5 gibi bir şey değildi, mesela çok çok daha düşük gibi geldi.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Cari açığın 2014 yılı itibarıyla...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İşsizlikte de öyle, daha düşük vermişsiniz.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – İzin verirsiniz şöyle yapayım. Cari açıkla ilgili doğru söylüyorsunuz. 2000, 2001, 2002 döneminde Türkiye zaten çok büyük bir kriz ortamındaydı, tamamen her şeyi kontrol edilen bir sistem içine girmişti, kontrol edilmek zorunda kalan bir sistem içine girmişti. Dünyadan bize finansman sağlayanlar, dünyadan bize para gönderenler bu ödemeler dengesi, cari açık dengesiyle ilgili dengeyi tutturmadan para vermiyorlardı çünkü verdiği parayı almakla ilgili garanti mekanizmalarını kurmak gibi bir şey vardı. Cari açığı desteklemek için söyleyemiyorum, Türkiye'nin zaten en yumuşak kamı cari açıktır. Onun için, zaten bir an önce bu ürettiğiyle yani geliriyle gideri arasındaki bu farkı dengelemeli ki yatırım yapabilir hâle gelmeli.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Borçlanmanın da çok arttığını söylüyor, nitekim...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Şimdi, orada siz doğru bir şey söylediniz: 1,6 milyar ki bakıp görmem lazım, 2000 yılında Türkiye'nin cari açığı 1,6 milyar dolar ve ondan sonraki AK PARTİ döneminde 36 milyar dolarlık bir ortalamaya geldiyse...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – IMF rakamları...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – O günkü ekonomik büyüklükle bugün ki ekonomik büyüklük arasında çok büyük bir fark var, yani büyüme oranlarıyla ekonomik büyüklüklerle ilgili.

Şimdi, bu, IMF'nin şu anda verdiği, Türkiye'nin cari açıktaki dünyadaki sıralaması... Yani, ilk 10 içindeyiz, dalgalı olarak ilk 10 içinde yer alıyoruz. Bu seneden itibaren zaten yüzde 7,4'ten yüzde 6,2'lere inmek gibi bir hedefimiz var. İnşallah bu, bu sene yüzde 5'li rakamlara, yüzde 6'nın altına düşecek. Ama burada, istihdamla ilgili... Mesela, ben size 2008'den bugüne kadar Avrupa Birliği, 28 ülkede iş kaybı, insanların kaybettiği iş sayısı 5 milyonun üzerinde. Aynı dönemde Türkiye, daha dün açıklanan bir rakamla, 6 milyon yeni istihdam sağladı. Yani, nüfus artış hızı, artı, işsizliği de üzerine eklediğimiz zaman da... Yani, Türkiye... Bu dönemde Avrupa Birliği ortalaması yüzde 14'ler civarında işsizlikteki...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Burada ama farklı rakamlar vermiş Sayın Bakan. Bu benzer ekonomiler içinde ve G20 arasında en yüksek işsizlik oranına sahip... 10,0... Bakabilirsiniz buradan, gerçekten de öyle. Halbuki; işte Güney Kore, Endonezya, Meksika, Rusya, Brezilya, Arjantin gibi ülkeler var, onlarla karşılaştırıyor.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Ben, Avrupa Birliğiyle ilgili söylüyorum, Avrupa Birliği rakamlarını söylüyorum, yani orada G20'nin içinde Türkiye'nin işsizlik rakamları, sanırım Almanya'da yüzde 7'lere kadar düşüyor, Amerika'da da rakamlar yüzde 6'lar civarında, işte belki Japonya'da çok daha...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu, işte daha benzer ekonomiler ya, demin saydığım.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Ama işte Amerika ile, Japonya ile Almanya ile kıyaslıyoruz. Bunu, işte, biz Brezilya, Arjantin, Güney Afrika, Hindistan rakamlarına gittiğimiz zaman da o Türkiye ile benzeşir, Türkiye onların içinde de ayrı. OECD rakamlarına göre Türkiye ilk 10'larda, işsizlik rakamlarının iyiliği anlamında.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İşte, Arjantin var mesela 7,4; Brezilya 6,6; Meksika 4,9.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Ne zaman alındığına bağlı, şu anda Arjantin'in millî parasının veya Arjantin'in bu son dönemdeki sıcak para veyahut da Amerikan federal rezervin, FED'in yaptığı bu piyasalarda daralmaya en acı tepkiyi veren yer Arjantin'dir, yani o anlamda biz Arjantin'le değil de... Arjantin çok kötü durumda şu anda çünkü, Güney Afrika çok kötü durumda. Biz daha çok Hindistan, Endonezya, efendim işte Rusya gibi ekonomilerle daha çok benzeşiyoruz ama ben sadece bu rakamı verirken bir örnek olsun diye söylüyorum. Avrupa Birliğinde aynı dönemde işsizlik yüzde 14 civarında bir ortalamayı tuttururken biz yüzde 10'lar seviyesine geldik yani bu ay şeyiyle ama yıllık itibarıyla yüzde 10'un altındayız zaten yüzde 9,1'ler seviyesindeyiz. Ama Avrupa Birliği aynı dönemde 5 milyon civarında iş kaybı yaşarken biz Türkiye'de son dönemde yaklaşık olarak 6 milyon yeni istihdam

sağladık, aynı kriz döneminden bahsediyorum, 2008'den başlayıp bugüne kadar gelen noktada. Onun için bu cari açıkla ilgili o tespitler hemen hemen doğru tespitler vardı. IMF'nin tespitleri doğru tespitler.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir de bir şey daha ekleyebilir miyim?

Şimdi, bu şey meselesinde, Türkiye'nin ekonomisiyle ilgili sürekli olarak söylenen konulardan bir tanesi sıcak paraya çok bağımlı olduğu.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Cari açığın zaten sonucu o.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Evet.

Şimdi, bu böyle olunca da özellikle bu Gezi Parkı, işte siz de bunu gündeme getirdiniz ya, hatta sonra ki bu yolsuzluk iddiaları vesaireyle birlikte ve gerilen ortamla söylenen uyarılardan, dile getirilen -daha doğrusu- uyarılardan bir tanesi de böyle gidecek olursa yani Türkiye'deki bu gerginlik ve giderek istikrarsızlaşan hava devam edecek olursa yabancı sermayenin kaçacağı ve Türkiye ekonomisinin bir krize gireceği. Bunu ne kadar olası görüyorsunuz? Mesela, önümüzde 1 Mayıs var, şimdi gerginlik azaltılacağına artırılıyor gibi geliyor, yani 1 Mayıs'ta ne olacağından ben şahsen korkuyorum çünkü sendikalar "İlle de gideceğiz." diyor, Başbakan "İlle de gitmeyeceksiniz." diyor, orada kıyamet kopacak, gene gazlar, polisler, TOMA'lar vesaire. Dolayısıyla da yani ülkenin bu ekonomi açısından daha istikrarlı bir hâle gelmesi için bu politikalarda bir değişiklik gerekmiyor mu diye düşünüyorum, yani bu sertlikte ve bu ısrarlı politikalarda.

Teşekkür ederim bu arada cevaplarınız için.

BAŞKAN – Aslında konumuza dönsek...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – İsterseniz şöyle bir hep beraber devam edelim, ben en son toplama yapayım.

BAŞKAN – Evet, orada şey yapalım.

Sedef Hanım, buyurun.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Efendim, çok teşekkür ederim Sayın Bakan.

Ben de bir ihracatçı ve üretici olarak verdiğiniz bilgilerden ve çizdiğiniz pembe tablodan dolayı teşekkür ediyorum.

Gelirim konumuza, kadın-erkek fırsat eşitliğine. 8 Mart'ta yayınladığınız Kadınlar Günü mesajınızda çok haklı olarak cam tabanların ortadan kaldırılması gerekliliğinden söz etmişsiniz. Ancak, gelmeden önce Ekonomi Bakanlığının İnternet sitesine baktım, yanlış tespit etmediysem bir etik kurul üyeliği dışında üst düzey kadın personele ben rastlayamadım. Gözümünden kaçtığını umarak yine soruyorum: Bakanlığınızda üst düzey kadın personel sayısı kaçtır ve oranı nedir?

Teşekkür ediyorum.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Biraz önce onunla ilgili bilgi vermiştim. Yani yüzde 20'ler civarında, yurt dışında yüzde 20'ler civarında, toplamda yüzde 43-44 galiba.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Doğru bilgi değil mi?

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Tabii tabii, tüm personel...

BAŞKAN – "Üst düzeyde yüzde 31." dediler.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Üst düzeyde yüzde 30 civarında. Yani, tam rakamı arkadaşlar bir daha getirdiler: Tüm personelde yüzde 43, üst yöneticide yüzde 31, yurt dışı görevlerde yüzde 22. Yani, iyi bakanlıklarda... İyi sayılırız diye...

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Yapmayın Allah aşkına ya!

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yeterli değil tabii. Bunu şöyle söyleyeyim, yani herhalde bu konuda...

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Nedir iş durumu, müdür...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yok, daire başkanı ve üstü. Yani daire başkanı, genel müdür yardımcısı, genel müdür anlamında...

BAŞKAN – Onları dallandırmak, biz, belki daha üst seviyelerdekileri net görmek istiyor arkadaşlarımız, onun için yani genel totali aldığınızda...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Siz istemiyor musunuz Başkanım.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Tabii, Ekonomi Bakanının kadın olması, müsteşarın kadın olması veya bunlar mesela tabii ki...

BAŞKAN – 1 tane kadın müsteşarımız var.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Niye, Allah aşkına, 800 kişinin çalıştığı işimizi devrettik eşimize geldik de onun da Ekonomi Bakanlığı yapmayacağı, yapamayacağı anlamını... Bence daha iyi yapar gibi geliyor bana yani.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Bence de.

BAŞKAN – Günün lafı buydu: “Bence daha iyi yapar.”

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sorun kadınlarda değil zaten, sorun beylerde.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Değil tabii ki yani.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Evet, bravo!

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Başkanım, zaten güven duymuş, teslim etmiş, “Benden daha iyi yapar.” cümlesinin de altını çizmek lazım.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yapıyor zaten şu anda.

Sayın Başkanım, arkadaşlarımızın getirdiği bir konuyu da, bu kreşle ilgili bir konu dile getirmiştiniz.

BAŞKAN – Sözleri bitirelim Sayın Bakanım, öyle devam edelim.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Tamam.

BAŞKAN - Sayın Öyüş...

SEMİHA ÖYÜŞ (Aydın) – Evet, Sayın Başkan, Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Evet, ben de kendi kaynaklarımızın bir an önce tam kapasiteyle harekete geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bugüne kadar tabii ki AK PARTİ Hükümetleri boyunca ekonominin doğru yönetildiği ve trendin daima yukarıya doğru gittiği bir gerçek, ancak ben de bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak dışa bağımlılıklarımızı mümkün olduğunca azaltmayı ve kendi kapasitemizi ortaya koymayı gerekli buluyorum. Tabii ki bu anlamda kadın-erkek demeden burada bizim kendimiz olma çalışmasını hep birlikte yapmamız gerekir. Sizin Bakanlığınızdan kadınları teşvik edici ne gibi çalışmalar var, benim bu konuda bir bilgim yok. İşin doğrusu belki benim tembelliğimdir, daha çok araştırmam lazımdı ama Komisyonumuza bu konuda bir bilgi iletilirse doğru olacaktır diye düşünüyorum.

Markaların oluşturulması gerektiği çok daha önceden bizim parti politikamız olarak ifade edilmişti. Evet, gerçekten dünyayı büyük bir pazar olarak görürsek dünyadaki herkesin tüketimine sunulabilecek markaları oluşturmamız gerekir bizim. Tabii bunda da AR-GE çalışmaları çok önemli. Burada ipucu olabilecek doneler ortaya konulabilirse, halkın buna teşviki sağlanırsa, sadece sizlerin çalışması değil, tabandan gelecek seslere de kulak verilirse bunların birleşmesiyle doğru sonuçlar alacağız diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Öyüş, teşekkür ederim.

Sayın Güven...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, özellikle bu mikro kredi konusu gerçekten uygulanması gereken ve özellikle kadınlara destek olan bir sistem. Yalnız benim merak ettiğim, bu mikro kredi kaç kişiye verildi, geri dönüşü ne kadar oldu yani bunların geri dönüş oranları ne kadardır? Bir de geri dönüşü olmayan mikro krediler hangi tür krediler acaba, hangi grup işlerde geri dönüşleri olmuyor, ben onu merak ettim. Bir de iş olanaklarında oldukça iyi rakamlar verdiniz ama yani bugün biliyoruz ki 10 milyona yakın, yardım alan aileler var veya kişiler var. Yani bu bir çelişki olmuyor mu ya da bu yoksulluk neden, yardım desteğine rağmen görünen yoksulluklar nereden kaynaklanıyor, öncelik onlara tanınmıyor mu iş alanı yönünden? Yani bu ikisi biraz çelişki gibi göründü bana, hani bu konuda bir açıklamayla bilgilendirebilerseniz sevinirim.

BAŞKAN – Sayın Yüceer...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum ben de.

Tabii kâğıt üzerinde, sizin söylemlerinizde gerçekten çok güzel bir tablo yani insan imreniyor şimdi, “Dünyanın en büyük 16’ncı ekonomisiyiz, işte, hedefimizde dünyanın 10’uncu ekonomisi olmak var.” Ben ekonomik ifadeleri, değerlendirmeleri sizin kadar bilemem, bilmiyorum, ben hekimim. Ama ben tabanda yaşadığımı biliyorum, siyasetçiyim, siyaset yapıyorum.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Hekimler her şeyi bilir ama. Tıbbiye ve Mülkiye...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yok, biz her şeyi bilen hekimlerden değiliz ama yaşamı biliyoruz. Yani günü nasıl geçirebileceğimizi, ayın sonunu nasıl getirebileceğimizi hem kadın kimliğimizle hem siyasetçi kimliğimizle gezdiğimiz yerlerde görebiliyoruz. Dolayısıyla, bu ekonomik büyümenin ne kadın istihdamına yansıtıldığını görebiliyoruz ne de sosyal yaşama yansıtıldığını görüyoruz yani insani gelişmişliğe, kadın-erkek eşitliğine, diğer alanlara yansıtıldığını biz göremiyoruz işin açıkçası. Özellikle ekonomik büyümenin kadın istihdamını artıramaması, kadın istihdamında bir yer açamaması bence çok önemli ama biraz önce sizin ifade ettiğiniz gibi sadece desteklerin kadın girişimcilik üzerinden olmasını çok anlamlı bulmuyorum. Sonuçta kadın sorununun en temelinde -her zaman ifade ediyoruz biz gerek bu toplantılarımızda gerek dışarıdaki toplantılarımızda- ekonomi diyoruz, birinci neden; ikincisi eğitim diyoruz. Dolayısıyla, ekonomi çok önemli yani kadın ekonomisi çok önemli, en başta da sağlamamız gereken istihdam. İstihdam değerleri şu anda elimde, 2013 iş gücüne katılma oranlarımız yüzde 24, yüzde 28 arasında değişiyor, istihdam oranı yüzde 26,3, Avrupa ülkelerinin yarısından bile az.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Kadınlardan bahsediyoruz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Tabii, kadın oranlarından bahsediyoruz.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yüzde 30' un üzerinde, yüzde 31 şu an.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, yüzde 31,6 iş gücüne katılım şu an, yüzde 24, 28, 31 arasında gidip geliyor, Avrupa'da yüzde 52 bu oran. İstihdam oranı yüzde 26,3 -2013 rakamını veriyorum ben şu an size- Avrupa'da gene yüzde 64 civarında. İşsizlik oranı, biliyoruz ki kadınlarda fazla ki kayıt içinde çalışan kadınların oranı çok az, kayıt dışı oran bizde yüzde 58,6'larda, 58,4'lerde, en son bildiğim rakamlar böyle. Yani önemli olan bunlara çözüm bulabilmek. Bunlara çözüm bulamadığımız sürece yani biz dünyanın 12'nci, 10'uncu en büyük ekonomisi de olsak işin açıkçası özellikle tabii ki yoksul halk için bir şey değişmiyor ama kadınlar için hiçbir şey değişmiyor. Yani ben özellikle şunu sormak istiyorum: Kadın istihdamında neler yapacağız yani bu girişimcileri desteklemek dışında, özellikle kalıcı önlem, yerleştirici önlem, çalışma hayatındaki kadınların koşullarını düzeltme adına? Yani özellikle bu son hazırlanan pakette de çok ciddi çekincelerimiz var, kadın istihdamının tam tersi azalacağına dair, bu esnek çalışma, işte, doğum izinlerinin uzaması gibi, tek taraflı izinlerin. Bu konuda da ekonominin büyümesi adına kadın istihdamında neler yapacağız kalıcı anlamda, merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, söz sizde, buyurun.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Öncelikle son söylediğiniz bölüme katıldığımı söyleyerek sözüme başlayayım. Yani ekonomik realitelere aykırı olarak karar aldığınızda, kurallar koyduğunuzda ekonomi bunu kabul etmek zorunda değil, eğer o realitelerle ters düşüyorsa, bir aykırılığı, bir zıtlığı varsa. Diyebilirsiniz yani “Kadınlar yılda altı ay çalışacaklar.” Diyebilirsiniz: “Kadınlar doğumlarında iki yıl önce, iki yıl sonra bu kadar işte izin alacaklar.” Ekonomik realiteler bunu kabul etmiyorsa bir şekilde onun formülünü bulur ve o istemediği uygulamayı dışarı atar. Ne kadar hukuki zorlamalar yaparsanız yapın, mutlaka ekonomi kendi içinde bunu çözer yani ona “tabiat” diyelim, ona “reel hayat, gerçek hayat” diyelim, o mutlaka ve mutlaka onu çözer. Yani Türkiye'nin kadın istihdamındaki oranlarının yeterli olduğunu hiç söylemedim. Bunu Avrupa Birliğiyle kıyasladığınız zaman veyahut da dünyanın gelişmiş ülkeleriyle kıyasladığınız zaman asla ama sadece kadın iş gücüyle ilgili, kadın istihdamının oranı 2002 yılında... Yani bunu “Bizden önce şöyleydi, bizden sonra böyleydi.” Bizim dönemimizde hâlâ yetersiz, onu da söyleyeyim, hâlâ yetersiz. Yüzde 25'ten 2002 yılında, yüzde 27'ye, işte, kadın işsizlik oranı yüzde 11,9'a, iş gücüne katılma oranı yüzde 20,9'dan yüzde 30,8'e çıkmış. Bunlar kesinlikle yeterli olan rakamlar değil yani bunu yeterli görmek... Realitelerde yaşıyoruz yani bugün Türkiye'yi bırakın, en gelişmiş coğrafyaya baktığımız zaman, Türkiye'nin batı kesimine baktığımız zaman... Burası neresi diyelim? Denizli diyelim. Denizli'de mesela Türkiye ortalaması yüzde 30 civarındaysa, bildiğim kadarıyla 8-9 puan yukarıdayız şu anda kadın istihdamında.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tekstilden dolayı mı?

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Tekstilden, konfeksiyondan dolayı, Bursa'da hakeza öyle. Yani bu doğrulara baktıktan sonra Türkiye'de bunu tekrar kontrol etmek lazım, tekrar bakmak lazım. Bakın, işsizlikle ilgili ben size bir şey söyleyeyim: Bugün mesela Antep'te de hakeza öyle, işte, Kayseri'de öyle, Çorum'da öyle, Denizli'de öyle, Bursa'da öyle, iş arayıp da iş bulamayan hiçbir kimse yoktur.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çorum da mı öyle?

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Evet, Çorum da mesela. Oralarda da, Bilecik'te de hakikaten çok farklı şekilde iş arayıp da “Ben iş bulamadım.” diyen yok, iş beğenmeyen var ve sizin söylediğiniz, 10 milyon civarında insanımıza

destek var, yardım var, katkı var, bunların çok büyük bir orandaki kısmı hakikaten ihtiyaç sahibidir. Acizler veya yapamayan insanlar, çalışmayan insanlar, engelliler, yaşlılar gibi gruplar var. Bunun suistimali yok mudur? Vardır. O suistimal var diye bunları vermekten vazgeçmek zaten devlet olmanın realitesine aykırı. Yani biliyorum, oradaki şey, madem bu kadar istihdam varsa, bu kadar iş varsa niye insanlar...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – O ailelerin içinde çalışabilecek durumda olanlar çok var.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Bir de şöyle: Türkiye’de istihdam talebiyle yani iş, istihdam arzıyla talebini bir araya getirmekte zorlanıyoruz. Bu işsizlik oranları belki batı illerimizde, sanayileşmenin olduğu yerlerde yüzde 2’ler, 3’ler civarında ama gittiğiniz zaman Diyarbakır’a, Urfa’ya veyahut da Van’a, Bingöl’e, Tunceli’ye, Hakkâri’ye, Şırnak’a, orada işsizlik belki yüzde 30. Yani çalışabilecek aralıkta olup da çalışmayan insan sayısı belki çok daha fazla. Yani bununla ilgili mesela yapılması gereken şeyler Ekonomi Bakanlığının görev tanımının içinde ama bu teşviklerle... Ama bazı şeyler var ki ne kadar teşvik ederseniz de olmuyor. Bugün Hakkâri’ye, Şırnak’a 6’ncı bölge demişiz biz, her şey, arazi vermek, elektrik desteği vermek, sigorta primini desteklemek, stopajını desteklemek, kredi kullanırsa faizini desteklemek, bütün bunlar var.

Bakın, 6’ncı bölge değil “66’ncı bölge” deseniz de olmuyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) - Devlet yatırım yapıyor...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Değil, öyle de değil. Bakın, bu başka bir şey, yani gidip oradaki genç insanlara topyekûn meslek edindirmemiz lazım. “Oraya tekstil ve konfeksiyon yatırımı yapalım.” dediğiniz zaman götürün dünyanın en büyük teknolojilerini, yapın orada, insanlar o... Yani, bunun bir kültür olması lazım. Yani orada...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Çekim merkezi hâline dönüştürebilmek lazım belki de.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – O kabiliyetleri önce kazandırmamız lazım.

Denizli bugün tekstil şehridir, Bursa tekstil şehridir ama üç bin yıllık bir geçmişi vardır o alanda. Orada da bunun için... Mesela Hakkâri’ye bir görev için gittiğimde –ki Bakanlığımın öncüydi- bir tek konfeksiyon makinesinin başında yüzlerce genç kız Halk Eğitim Merkezinde makine öğrenmeye çalışıyor, hakikaten içimiz gitti, Hakkâri, Şırnak ve Kızıltepe’de 3 yere -şimdi Denizli Sanayi Odası, Organize Sanayi ve İhracatçılar Birliğine söyledik- bu 3 şehirde ortalama birer küçük fabrika gibi 20’şer makineli atölye kurduk, şimdi başında civil civil, genç insanlar onu öğreniyorlar ve oraya gittiğiniz zaman -mesela şimdi bir konfeksiyon atölyesi ve konfeksiyon fabrikası- bir yıl sonra gittiğiniz zaman en az 300-400 tane o makineleri bilen insanlar artık orada hazır hâlde olacak.

Yine, Batman’a gittik. Batman’dan, işte, Sason; yine başka bir görevden dolayı oraya gittiğimizde –Bakanlığımızdan önce orada çok bildiğimiz, hepimizin bildiği bir markanın sahibi, o bölgenin insanı hakikaten büyük bir fedakârlık yapmış. Gitmiş, Batman’da ve Sason’da... Mesela Sason’da bir eski Tekel deposunu kiralamış Defacto. Hakikaten tebrük ettim insanları orada. Orada saçak altında bekleyen, böyle, boşluğa bakan ve her türlü tehlikeye açık, genç insanlar gördük sokaklarda, kaldırımlarda ama o atölyeye girdiğim zaman orada gördüğüm 120 tane genç insanın gözlerindeki ışıltıyı görmenizi isterdim. Başka bir kaygıya geçmişler artık, geleceğini düşünür hâle gelmiş, gelecek planları ve hayaller kurabilir hâle gelmiş. Onun için oralarda yapmamız gereken şeyler bunlar, yani teşvik verdiğimiz zaman olmuyor, yani, devlet emriyle “Bundan sonra şurası şöyle ola” dediğin zaman olmuyor, onun alt zemini yapmak lazım, iklimi değiştirmek lazım. İklimi değiştirmek için yapılması gereken en önemli adımı Türkiye Cumhuriyeti devleti şu anda attı: Huzur, önce huzur, önce barış. Ondan sonra, göreceksiniz, bu çocukları bu alana çekebileceğiz, mesleki eğitime çekebileceğiz; ondan sonra oralara giden yatırımcılar kalifiye iş gücüne kavuşacaklar, bir kere gittikten sonra bir daha gelmeyecekler.

İki: Orada o işe giren çocuklar veya insanlar ve nesiller bir kere o normal hayatı tattıktan sonra bir daha başka bir yere gitmeyecek.

Denizli’de, bizim, merkezde 600 bin nüfus var, 60 bin civarında da doğu ve güneydoğudan gelmiş olan kardeşimiz var. Bunlar, inanın, geldikleri andan itibaren sanki yüz yıllık Denizliliymiş gibi, üç yüz yıllık Denizliliymiş gibi başka bir hayatın içine giriyor çünkü iş sahibi oluyor, yuva sahibi oluyor, çocukları okul sahibi oluyor, komşu sahibi oluyor, bir şehir sahibi, mahalle sahibi, bir şey sahibi oluyor, ondan sonra her şey bitiyor, bütün problemlerden, dertlerden kurtulmuş oluyorlar.

Yani, bu, kreşle ilgili, bizim şu anda Türkiye’de bütün kreşlerin, yani kreş yatırımları 5’inci bölge teşviklerine tabi, Türkiye’nin neresinde olursa olsun.

Krizlerle ilgili, yani, söylediğiniz şeyler... Bunu bir felaket senaryosu olarak söylemiyorum, böyle bir paranoya içinde filan değilim ama tesadüf diye söylüyorum: Bakın, mayıstaki olaylardan, Gezi olaylarının başlamasından iki üç gün önce FED’in, Amerikan Merkez Bankasının yaptığı bir açıklama vardı, “Önümüzdeki günlerde 85 milyarlık tahvil alımlarımızı, yani, piyasaya para sürmesi işini

daraltmakla ilgili karar alacağız.” diye bir açıklama yaptı ve bizde iki gün sonra böyle bir şey başladı. 17 Aralıktan bir gün önce 10 milyar dolarlık daralmayı başlatacağını açıkladı, bizde 17 Aralıkla ilgili o malum süreç başladı. Ben bunu sadece tesadüf diye /

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Seçimlerden önce de ama benzer bir şeyler oldu. Seçimlerden önce borsadaki dalgalanmayla aynı şey bu, farklı değil.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Tesadüf diye söylüyorum, ben bunları tesadüf diye söylüyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yani, onlar bizden önce okuyor olabilirler.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Bir de şunu söyleyeyim, izin verin: Merkez Bankasının, hani, böyle çok...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Gezi’ de bir kere...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Gezi’ den ben de aynı şekilde bahsediyorum ama...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ötekinde diyebilirim ki var bir komplo...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Gezi’ de ben de sizinle aynı fikirdeyim ama ötekinde şundan dolayı bu işin organize olmuş olabileceği ihtimalinden bahsediyorum: Bakın, Merkez Bankası 2 milyar dolar, 3 milyar dolar müdahale ediyor. Bir tek alıcıdan üst üste 1,5 milyar dolar ve 2,5 milyar dolarlık alış geldi, bir tek alıcıdan. Yani, toplam 4 milyar dolar aldı adam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne zaman?

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Bu, yeni, 17 Aralıktan sonra, 25-26 Ocak gibi. Yani, bunlar, Türk ekonomisinin tekrar stabilize olması, faizlerin çok yüksek olması, ortamın bozulması ki min işine yarayacak?

Yani, şöyle söyleyeyim: 2001 yılında bir gecede Türkiye’de faizler yüzde 7 bin oldu, Türkiye’de bankacılık sistemi darmadağın oldu, Türkiye bir gecede -rahmetli Sabancı’nın dediği gibi- yarı yarıya fakirledi. Tabii, yani, ilahî olaylar hariç yani Yaradan’ın gücü hariç tabii bir şeyin vardan yok olması, yoktan var olması mümkün mü? Bir yerden yok olduysa başka bir yerde var oldu bu. Yani, bir yerde yok etmeye çalışanlar bunun başka yerde var olmasına çalışanlar, başkaları Türkiye’nin bu olumsuz ortama girmesinden nemalanmak isteyenler, o fırsatı yaratmak isteyenler, Türkiye’yi tekrar o, hakikaten, kanını emebilecekleri noktaya tekrar götürmek isteyenler mutlaka vardır. Ben öyle biri olsaydım ben yapardım öyle yani öyle biri olsaydım yapardım yani, oynardım bu şeyle, bu şeyi almak için, oradan o parçayı, o nemayı kapmak için bunu yapardım, niye yapmayayım ki?

Evet, Sayın Başkanım, ben...

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz. Sizin de vaktinizi, zannedirim, epeyce aştık.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – İnşallah amacına ulaşmıştır toplantımız.

BAŞKAN – Sağ olun.

Biz özellikle yeni Bakan olmanız hasebiyle de...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Bir de şunu söyleyeyim, tabii, buradaki arkadaşarımla ilgili ben size bir bilgi vermek istiyorum: Bugün bana eşlik eden: Ömür Demir Kızıllar Hanımefendi Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürümüz, burada.

BAŞKAN – Evet, hoş geldiniz.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Emel Emirlioğlu...

BAŞKAN – Sizin bürokratlarınızda orada oturan arkadaşlar, kadın ağırlığı var gibi duruyor.

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Evet, evet.

Serbest Bölgeler Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdür Yardımcısı arkadaşımız Emel Hanım.

Neslihan Hanım, Personel Dairesi Başkan Yardımcısı, var.

Yanımda ayrıca 1 tane erkek kardeşimiz var: İhracat Genel Müdür Yardımcısı Volkan Bey de yanımızda ve Mehmet Yurdal Şahin, Teşvik, Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdür Yardımcısı.

Yani, 3’ e 2 durumda şu anda hanımlar burada.

BAŞKAN – Evet.

Yok, oranlarınız “yüzde 43” dediniz çalışanın fakat Bakanlık bu konuda...

Mesela toplu bir kreş şeyiniz var mı Sayın Bakanım, yüzde 43’ ü kadın olan bir...

EKONOMİ BAKANI NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Olması gerekiyor.

BAŞKAN – Tamam.

EKONOMİ BAKANİ NİHAT ZEYBEKÇİ (Denizli) – Yoksa da takip edeceğim, bir dahaki görüşmemizde size bununla ilgili güzel bir bilgi vereceğim.

BAŞKAN – Tamam, peki. Öncü olun.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ben sizi uğurlayayım Sayın Bakanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, toplantımız diğer, Başkanlık sonuçlarının bir kısmını sonraya bırakmıştık, ona hemen devam edelim.

Yine, bildiğiniz gibi mart ayı içerisinde Birleşmiş Milletler KSK Toplantısı'na Komisyon üyesi milletvekillerimizden Tülay Kaynarca, Nedret Akova ve Fatoş Gürkan Hanımefendi katılmışlardı. Bu toplantıyla ilgili, Birleşmiş Milletlerin 10-13 Mart tarihleri arasında gerçekleşen KSK Toplantısı'yla ilgili bir kısa bilgi notu alabilirsek, Komisyonumuzu bilgilendirirseniz seviniriz.

Sayın Kaynarca, buyurun, söz sizde.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

New York'ta gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu toplantısına -az önce ifade ettiniz- sözcü olarak benim yanı sıra, Adana Vekilimiz Sayın Fatoş Gürkan, CHP Balıkesir Milletvekilimiz Sayın Ayşe Nedret Akova'yla birlikte katıldık. Her yıl farklı gündem oluyor bu komisyonlarda, Kadının Statüsü Komisyonunun bir başlığı oluyor. Bu yıl konu başlığı olarak "Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Bin Yıl Kalkınma Hedeflerinin Uygulanmasında Zorluklar ve Başarılar" teması işlendi; tüm ara başlıklarda, yan etkinliklerde, her birinde bu konu başlığını işledik. Normalde Komisyon 10-21 Mart tarihleri arasında sorumluluğunu gerçekleştirdi ama Meclis Komisyonu olarak -bizim heyetimiz- 10 ve 12 Mart tarihlerinde üç günlük programlara sadece iştirak ettik. Üç günlük program içerisinde KSK açılışı yani Kadının Statüsü Komisyonu açılışına Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon'un yanı sıra Birleşmiş Milletler CEDAW ve Afrika devletleri grubu yetkilileri de olmak üzere dünyanın farklı bölgelerinden kurumlar geldi, konuşmalarını yaptılar ve birçok not alındı.

Arzu ederseniz, bununla ilgili Komisyonumuzdan uzman kardeşimiz Tuncay Bey güzel bir rapor da hazırlamıştı, katıldığımız konu başlıkları, onları biz tüm üyelerimize dağıtmayı arzu ederiz biz size sunduktan sonra.

BAŞKAN – Olur, çok iyi olur.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yan etkinlikler içerisinde önemseydiğim bir başlık var, onu özellikle söylemek istiyorum: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız KAGİDER ve Intel iş birliğiyle Genç Fikirler, Güçlü Kadınlar Projesi. Bu önemli bir projeydi. Bu projenin sunumunda Sayın Bakan Yardımcımız Aşkın Asan da sunum gerçekleştirdi. Güçlü Kadınlar Projesi ama gençlerle ilgili, genç fikirlerle ilgili güzel bir çalışmaydı.

Bu yan etkinliklere katılımın yanı sıra bir de Kanada Daimi Temsilciliğinin "Kızlar Bin Yıl Kalkınma Hedeflerini Konuşuyor, Açıklar, Başarılar ve İlerleme Planları" diye bir yan etkinliği vardı, ona da iştirak ettik.

Bu arada Sayın Bakanımız ve Aşkın Asan Hanımefendi'yle birlikte Türkiye-Kanada, Türkiye-İran, Türkiye-İngiltere ve bunun yanı sıra yine 5-6 farklı ikili ülkeler arası görüşmelerde de hazır bulunduk. Bunlar içerisinde bir tanesi yani bence her biri birbirinden değerli ama mesela, Danimarka'ydı zannediyorum, orada bizimle birlikte yani Aile Bakanlığıyla birlikte Türkiye'yle ortak bir proje yürütmeyi arzu ettiklerini söylediğinde, arkasında sunduğu gerekçe gerçekten çok anlamlıydı. Neydi bu? Diyor ki, "Bizde Müslüman ülkelerden temsilci epey var, vatandaşımız ve biz projeyi kadınlar adına yapıyoruz Türkiye paydaş ülkemiz olursa eğer burada çok daha etkili oluruz, dolayısıyla şu şu başlıklarda birlikte hareket edelim." di bunlardan bir tanesi.

Güzel çalışmalar oldu. Bunların raporlarını arkadaşlarımızla birlikte öncelikle size sunmak şartıyla mail olarak bütün arkadaşlarımıza, Komisyon üyelerimize atmayı arzu ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum sunumunuz için, ayaklarınıza sağlık.

Değerli arkadaşlar, Başkanlık sunumuyla ilgili sunmak istediğim bir konu da demin Ekonomi Bakanının da bahsettiği, hatta Hülya Hanım'ın da bahsettiği kırsal alanda yaşayan kadınlarla ilgili. Biliyorsunuz, Komisyon toplantımıza katılan bakanlar içerisinde Tarım Bakanının bir sunumu olmuştu. Aslında en çok kadının istihdam edildiği alanlardan birisi de tarımsal alan ve kırsal alandaki kadınlar. Fakat, bunların hem sosyal güvencesiz hem de ücretsiz aile işçisi olarak çalıştığını düşünürsek ve kırsaldaki kadının -deminki örneklemelerden de bakarsak- hiç eğilinmemiş bir konu olarak, bakir bir alan olarak durduğunu görüyoruz. Kırsal alanda kadının sorunlarıyla ilgili bir araştırma komisyonu ilk etapta kuralım diye düşünüyorum. Önümüzdeki süreç belki çok ne olacağı belli olmayan

bir süreç, belki hazirana kadar bir vaktimiz olacaktır ama bu çalışmayı şimdi başlatalım, ilerleyen günlerde takvime göre diğer komisyonların kurulması için de bir harekete geçebiliriz diye söylüyorum.

Bu konuda komisyonun kurulması için bir karar alabilir miyiz? Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çok teşekkür ediyorum.

Sormak istediğiniz sorular varsa soruları alalım ve toplantımızı kapatalım.

Teşekkür ediyorum, ayağınıza sağlık arkadaşlar.

Kapanma Saati: 16.55